

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

Інститут президентства в Україні

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Політологія»

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від 07 грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 ____

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Інститут президентства в Україні
Викладач (-і)	Москалюк Михайло Федорович
Контактний телефонвикладача	067 907 94 56
E-mail викладача	moskaljuk62@ukr.net
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	2 год. на тиждень згідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальний курс “Інститут президентства в Україні” є однією з дисциплін вільного вибору, покликаний ознайомити студентів-політологів із змістом, різновидами та основними характеристиками владного інституту глави держави в сучасній політичній системі України. Особлива увага звернена на політологічний аналіз інституту президентства в сучасній Україні, його генезу, етапи становлення, розвитку та функціонування.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Метою викладання</i> навчального курсу “Інститут президентства в Україні” є сформувати у студентів систему логічно завершених знань про важливу інституційну складову політичної сфери – інститут глави держави; познайомитися з основними характеристиками функціонування вітчизняної президентури, етапами її становлення та розвитку.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснити сутність основних понять і категорій навчальної дисципліни; - проаналізувати функції, причини походження інституту глави держави; - розглянути основні історичні та сучасні форми інституту глави держави; - розглянути причини виникнення, умови становлення та еволюційні тенденції інституту президентства в Україні; - усвідомити значення вітчизняної президентури для координації діяльності органів влади та інтеграції громадськості в умовах перехідного розвитку суспільства; - проаналізувати механізми взаємовпливу глави держави в Україні та інших складових політичної системи; <p>усвідомити важливість вивчення інституту глави держави для дослідження політичних явищ</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвивати політичний світогляд студентівна основі здобутих знань з даної навчальної дисципліни. -опанування компаративним методом для здійснення порівняльного аналізу політичних інститутів взагалі та інституту глави держави зокрема 	
4. Компетентності	

<p><u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.</p> <p><u>Загальні компетентності:</u> ЗК-1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК-6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p><u>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</u> СК-1. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітико-дослідницький апарат сучасної політичної науки. СК-5. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК-6. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p>			
5. Результати навчання			
<p>РН-6. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>РН-8 Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>РН-12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>РН-13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p>			
6. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	12		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18		
самостійна робота	60		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	052 Політологія	III	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			

Тема	кількість год.
------	----------------

	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу. Інститут глави держави: сутність і функції	2		6
Тема 2. Сучасні моделі президентства	2	2	6
Тема 3. Виникнення та еволюція інституту президентства в Україні	2	2	6
Тема 4. Конституційні засади обрання та припинення повноважень Президента України	2	2	6
Тема 5. Трансформація статусно-функціональних особливостей Президента України	2	2	6
Тема 6. Взаємовідносини президента з парламентом та політичними партіями		4	8
Тема 7. Допоміжні органи при Президентові України.		2	6
Тема 8. Інститут президентства України в умовах воєнного стану	2	2	8
Тема 9. Контрольна робота		2	8
ЗАГ.:	12	18	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>100-бальна.</p> <p>Контроль знань і умінь студентів здійснюється шляхом обговорення й оцінювання виступів і рефератів на семінарських заняттях, проведення письмових контрольних робіт, співбесід і перевірки конспектів у ході відпрацювання студентами пропущених занять і отриманих негативних оцінок.</p> <p>Структура розподілу балів в межах аудиторно-самостійної роботи студентів:</p> <p>1) усні відповіді на семінарських заняттях – 70 балів;</p> <p>2) індивідуальна робота: підготовка та захист реферату з обраної теми – 15 балів;</p> <p>3) тестова контрольна робота – 15 балів</p> <p>Загальна кількість – 100 балів.</p> <p>Підсумковий контроль – залік.</p>			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою. Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Оцінка за національною шкалою.
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	зараховано
	70 – 79	C	добре	зараховано

	60 – 69	D	задовільно	зараховано
	50 – 59	E	задовільно	зараховано
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Вимоги до письмових робіт	<p>Письмова контрольна робота є обов'язковою до виконання. Отримані студентом бали (максимум 15 балів) впливають на виставлення підсумкової оцінки. Письмова контрольна робота виконується виконується на останньому семінарському занятті. У випадку, якщо студент з якихось причин не написав контрольної роботи, він вважається таким, що не виконав повний обсяг навчального навантаження, передбаченого навчальним планом з даної дисципліни.</p> <p>Реферативна робота виконується у друкованому форматі на аркушах А – 4. Обсяг - 12-15 сторінок, шрифт-14, інтервал-1,5, поля: зліва, зверху, знизу – 20 мм, справа – 15 мм. Список літератури подавати наприкінці тексту за алфавітом. Посилання на використані джерела - в тексті в квадратних дужках, де перша цифра - позиція у списку літератури, а друга – номер сторінки, наприклад, [8, с. 12]. Структура написання реферату: вступна частина; аналіз використаної літератури по темі (2-3 абзаци) характеристика обраної теми та перспективність її дослідження; визначення основних параметрів викладу матеріалу; наведення ілюстрованого матеріалу, що підтверджує аргументаційну базу; висновки список використаної літератури.</p> <p>У випадку глибокого розкриття проблеми з відображенням авторської позиції реферат позиції реферат оцінюється 13 – 15 балами; обґрунтоване розкриття теми: 9 - 12 балів; неповне розкриття теми: 8 – 11 балів; високий рівень компілятивності: 5 – 7 балів; розкриття лише одного аспекту дослідженого предмету: 1 – 4 бали. Враховується також: - складність обраної теми; - зміст, теоретичне узагальнення, обґрунтованість висновків; - кількість використаних джерел і літератури; - рівень знань з досліджуваної теми.</p> <p>Враховується також: - складність обраної теми; - зміст, теоретичне узагальнення, обґрунтованість висновків; - кількість використаних джерел і літератури; - рівень знань з досліджуваної теми.</p>			
Семінарські заняття	Тема 1. Сучасні моделі президентства (2 год)			.
	Тема 2 Виникнення та еволюція інституту президентства в Україні.(2 год.)			.
	Тема 3. Конституційні засади обрання та припинення повноважень Президента України (2 год)			.
	Тема 4. Трансформація статусно-функціональних особливостей Президента України (2 год.).			.

	<p>Тема 5. Взаємовідносини президента з парламентом (2 год.)</p> <p>Тема 6. Взаємовідносини президента з політичними партіями (2 год.)</p> <p>Тема 7. Допоміжні органи при Президентові України (2 год.)</p> <p>Тема 8. . Інститут президентства України в умовах воєнного стану (2 год)</p> <p>Тема 9. Контрольна робота (2 год.)</p> <p>Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, доповнення, участь у дискусії. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативні тези, змістовні доповнення, що дійсно сприятимуть розгляду проблемних питань. Студент (-ка) повинен (-а) мати не менше трьох оцінок за семінарські заняття, що у підсумку визначають середній арифметичний бал і виставляються в журналі окремою графою (максимальна кількість балів за роботу на семінарських заняттях -70).</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Якісне виконання:</p> <p>1) тематики семінарських занять. Для цього необхідно якісно готувати конспекти семінарських занять.</p> <p>2) однієї індивідуальної роботи. Виконання реферативного завдання передбачає якісну пошукову працю, творчий підхід до оформлення студентом (-кою) індивідуальної роботи.</p> <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 26 і більше балів.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Залікова (тестова) контрольна робота. Кількість тестових завдань – 50.</p> <p>Тести побудовані за схемою: 4 завдання, з яких одна правильна відповідь.</p> <p>Максимум – 15 балів.</p> <p>Загальна сума отриманих балів– 100</p>
<p>8. Політика курсу</p>	

Письмові роботи:

Письмові роботи виконуються студентом самостійно у вигляді відповідей на тестові завдання. Пропонується чотири варіанти відповідей із зазначенням однієї правильної. Письмова робота виконується на останньому занятті.

Академічна доброчесність: Підготовлені індивідуальні завдання у вигляді рефератів перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час виконання контрольних робіт, письмових завдань та тестування є заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв, планшета чи іншого мобільного пристрою), призводять до не зарахування результатів або не складання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. У випадку виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності(списування), викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи. З поважних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за умови погодження із керівником курсу.

.....

Відвідування занять

Студент, який навчається за індивідуальним графіком виконує початковий план у строгій відповідності із затвердженими вимогами та термінами. Політика навчального курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань у випадку пропущених занять без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час відпрацювати пропущені заняття.

Неформальна освіта: порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udeму, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни: студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

9. Рекомендована література

Бабічев Є.Р. Повноваження Президента України в контексті конституційного права: зміст та динаміка Є.Р. Бабічев. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна*. Серія "Питання політології" 2014. №1091. С. 56-61.

Баргілевич М.І. Шляхи вдосконалення процедури імпічменту Президента в Україні крізь призму досвіду зарубіжних країн. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2016. Випуск 36. Т.1. С. 37-41.

Белов Д.М. Порівняльно-правовий аналіз інституту президентства України та Франції. К., 2005.

Даниляк О. Порівняльний аналіз механізмів стримування і протидія між Президентом, парламентом та Урядом у владних моделях 1996 та 2004 рр. *Вісник НАДУ*. Політологія і право. 2011. С. 174-181.

Дмитренко М.А. Лекції з політології: інститут президентства. Навчально-методичний посібник. К., 2010.

Жалій Т.В. Правовий статус глав держав в Україні та РФ: порівняльний аналіз. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія юридичні науки. 2013. Випуск №1. С. 14-18.

Кармазіна М. Деякі особливості президентства на пострадянському просторі (1991-2004). *Політичний менеджмент*. 2005. №3. С. 28-41.

Кармазіна М. Інститут президентства: походження та сутність феномена. *Політичний менеджмент*. 2004. №3. С. 36-50.

Кармазіна М. Президентство: український варіант. К., 2007.

Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. К., 1996.

Кохановський В.В. Інститут Президента в Україні та конституційно-правове закріплення строку його повноважень та способу обрання. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 3. С. 113-116.

Кучма Л.Д. Україна не Росія. Повернення в історію. К., 2004.

Мартинюк Р.С. Положення Президента України в системі поділу влади: політико-правовий аспект. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2005. Випуск 5. С. 113-120.

Москалюк М. Президентство в Україні: проблеми інституційного становлення, розвитку та функціонування. *Прикарпатський вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Думка*. 2017. №5-6 (41-42). С. 79-89.

Москалюк М. Інститут президентства в Україні та Чеській Республіці: порівняльний аналіз *Політичне життя*. 2017. №4. С. 36 – 42.

Москалюк М. Інститут глави держави: навчально-методичний посібник для студентів. Напрямок підготовки-052 Політологія. Івано-Франківськ, 2017.

Москалюк М. Інститут президентства в сучасних політичних системах: конституційно-правові, статусно-рольові та владно-функціональні характеристики. *Прикарпатський вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Думка*. 2018. №5 (49). С. 72-84.

Москалюк М. Інститут президентства України в контексті політичних криз 2004 та 2013-2014 рр.: фактори впливу і трансформації. *Прикарпатський вісник Наукового товариства ім. Шевченка. Думка*. 2018. №6 (50). С. 112-123.

Москалюк М. Інститут президентства України у вітчизняних політологічних дослідженнях// *Вісник Прикарпатського університету*. Політологія. 2020. Вип.14. С.114-119.

Москалюк М. Інститут президентства України в умовах російсько-української війни: виклики та особливості функціонування. *Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональні виміри*. Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Івано-Франківськ, 25- 26 квітня 2024 р.). Івано-Франківськ, 2024. С. 247 – 252.

Москалюк М. Моделі президентського правління. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. Івано-Франківськ, 2018. №12. Т. 1. С. 113 -123

Москалюк М. Неформальні практики у функціонуванні інституту президентства України (1991 – 2014 рр.). *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. Івано-Франківськ: Плай, 2019. Вип. 13. С. 119-128.

Плахотнюк Н.Г. Інститут президенства в Україні: становлення та розвиток: монографія. К., 2014.

Погорілов В. Інститут президенства в Україні. *Політичний менеджмент*. 2004. № 6. С. 179-180.

Процик І. Суспільно-політичні передумови запровадження інституту президентства в Україні на початку 90 рр. XX ст. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/NZT-NPU/Ist/2009_2/materialy/2009_2/Protsyk.pdf.

Скрипнюк В.М. Розвиток системи державної влади в Україні: конституційно-правові аспекти: монографія. К., 2010.

Шатілов В.А. Інститут президенства в системі державної влади України. К., 2004.

Moskaliuk M. The institutional dimension of European integration policy of Ukraine (For example, the presidency) Newsletter of Precarpathian University. Political science / Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. - Ivano-Frankivsk: Play, Issue 11. 2017. 156 p. – ISSN 2312-1815.

Tkach Dmytro (2019). VISUAL PSYCHODIAGNOSTICS – PSYCHOLOGICAL PORTRAIT OF LEONID D. KUCHMA (PART 1). Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal, 04 (24).

Tkach Dmytro (2020). COMMUNICATIONS OF THE PRESIDENT OF UKRAINE PETRO POROSHENKO IN PUBLIC SPEECHES AND TALKS Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal, 02 (26). - Available at: https://sp-sciences.io.ua/s2743985/tkach_dmytro_2020_.communication.of.the.President.of.Ukraine.Petro.Poroshenko.in.public.speeches.and.talks_-_hcu._in_hungarysocial_and_human_sciences._polish-ukrainian_scientific_journal_02_26_ (accessed 25 October 2020).

Викладач: *Москалюк М. Ф., доцент кафедри*

